

Udvalget vedrørende analyse af demokrati og magt i Danmark

Bilag 6

Henrik Jensen

udvalgssekretær, PhD

Folketinget, januar 1996

NOTAT OM

MAGTUDREDNING PÅ NORSK

»Magtudredningen er vores lokalnorske og samfundsvidenskabelige variant af Apollo-programmet« (stortingsmedlem under debatten om magtudredningen i 1985).

Sammenfatning: Notatet søger at beskrive udvalgte dele af kommissorium, indhold, organisering, resultater og konsekvenser m.v. af den norske magtudredning, som var ganske omfattende. Vægten er så vidt muligt lagt på udredningens perspektiver i forhold til det norske Storting.

Kommissorium

Den norske magtudredning påbegyndtes i 1972 under den socialdemokratiske regering Bratteli. Som baggrund for at påbegynde en udredning hed det bl.a. i regeringens mandat, at:

»Det er en utbredt politisk målsetting, som regjeringen legger stor vekt på, at demokratiet skal videreutvikles og gjøres gjeldende på alle områder av samfunnslivet. Dette innebærer at hvert enkelt menneske i størst mulig grad skal ha en reell innflytelse på de disposisjoner som har betydning for ens egen livssituasjon.

For å kunne omforme det norske samfunn og føre en politikk som fordeler makten etter slike retningslinjer er det nødvendig å ha et grundig kjennskap til de faktiske maktforhold i samfunnet« (Maktutredningen - Sluttrapport, NOU 182: 3, s. 1).

Det område, som magtudredningen skulle undersøge, var ganske omfattende. Det omfattede i princippet magtforholdene i det norske samfund som helhed, men dog ikke magtforhold i enkeltinstitutioner som f.eks. skoler, virksomheder m.v. I mandatet pegede regeringen på nogle områder, som skulle gøres til genstand for særundersøgelser: De økonomiske

magtgrupperinger, organisationer i arbejds- og erhvervslivet, det administrative apparat, massemedierne og internationale selskaber.

Organisation m.v.

Udredningsarbejdet skulle ifølge mandatet i videst muligt omfang indpasses i tilknytning til eksisterende forskningsprogrammer på universiteterne. I spidsen for forskergruppen kom til at stå to professorer, Gudmund Hernes og Johan P. Olsen, samt docent Håvard Alstedheim. Sekretariatet for udredningsarbejdet blev placeret i statsministeriet. Budgettet var på ca. 7 millioner Nkr (1972-niveau). Antallet af norske samfundsforskere, som i projektperioden arbejdede mere end 6 måneder på projektet, var over 20. Forskerne producerede i de ca. 10 år, som magtudredningen varede, løbende en lang række forskningsresultater. Det drejede sig om ca. 100 arbejdsnotater og en snes bøger og udredninger.

Til forskergruppen blev knyttet et rådgivende udvalg på 12 personer. Det rådgivende udvalg bestod af repræsentanter fra pressen, universiteterne, erhvervslivet, organisationerne og Stortinget, heriblandt præsidenten for Stortinget. Det rådgivende udvalg blev siden hen udvidet, så det endte med at bestå af 24 medlemmer. Udvidelsen skete formentlig efter et vist politisk pres, og den indikerede, at magtudredningsprojektet ikke var politisk ukontroversielt.

Det gav sig i en Stortingssammenhæng også udslag i forbindelse med behandlingen af en tillægsbevilling til magtudredningen. Her udtrykte en repræsentant for Høyre, Kåre Willoch, skepsis over for projektet (Stortingets forhandlinger 1972-73, sp. 3166-67).